

การพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

Bang-Luang market development to become sustainable river basin tourism at Banglen District, Nakhon Pathom Province

บุษบงก์ สุวรรณะ¹และพิชามณูช์ เลิศวัฒนพรชัย²

¹โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ(การบัญชี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ(การตลาด) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

E-mail : boosabong2009@gmail.com , E-mail : novo_elle@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัย การพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน เก็บข้อมูลที่ ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กลุ่มประชากร คือ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวตลาดบางหลวง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ประชากรแบบสะดวก (Convenient Sampling) จำนวน 400 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การใช้แบบสอบถาม การจัดเวทีระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์และสรุปผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในตลาดบางหลวง จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยรถส่วนตัว ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากการบอกต่อ การดูละครทีวี ปัจจัยอื่นที่ทำให้มาเที่ยวตลาดน้ำบางหลวง เช่น วิถีชีวิตลุ่มน้ำ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวตลาดบางหลวงโดยให้นักท่องเที่ยว

ตอบแบบสอบถาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักท่องเที่ยวมีอายุในช่วง 21 - 30 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครปฐม เดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน ครั้งละ 4-6 คน ในวันเสาร์และอาทิตย์โดยเฉลี่ยใช้เวลาครึ่งวัน มีปัญหาในเรื่องอากาศที่ร้อน ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการจัดเวทีระดมความคิดเห็น ได้แนวทางดังนี้ 1. สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนเกิดความสามัคคี 2. บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้น 3. สร้างจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ 4. จัดให้มีการฝึกอบรมการสร้างอาชีพ 5. มีป้ายบอกทางเพิ่มเติม 6. รักษาประเพณีวัฒนธรรมเดิม 7. ห้ามรถทุกชนิดเข้ามาในตลาดบางหลวง 8. จัดให้มีการขายสินค้าอาหารให้มากขึ้น 9. จัดให้มีที่พักโฮมสเตย์

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1.) สำหรับชุมชน มีแนวทางดังนี้ การบริหารจัดการอย่างจริงจังและต่อเนื่องกันหาศักยภาพทางการท่องเที่ยว เพื่อผลผลิตและภูมิปัญญาทางการเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มกับสินค้าการท่องเที่ยวของพื้นที่โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์และส่งเสริม

ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ บริการด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น มีมัคคุเทศก์น้อย มีหน่วยประชาสัมพันธ์ 2.) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ มีแนวทางดังนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณสนับสนุน สร้างเครือข่ายในการท่องเที่ยว 3.) สำหรับหน่วยงานเอกชน ซึ่งมีแนวทางดังนี้ 3.1 การกำหนดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตลุ่มน้ำเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง 3.2 สร้างความร่วมมือกับชุมชน ให้เป็นจุดขาย ประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์

คำหลัก การพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิตลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

Abstract

This research studies about Bang-Luang market development to become sustainable river basin tourism at Banglen District, Nakhonpathom Province the data was collected by convenient sampling and the sample were 400 populations. They were community leader, entrepreneurs, involve people and other agencies and the tourists who visited at Bang-Luang market by In-depth interviews, questionnaire, staging brainstorming. The research team analyzed those information and summation followed this research purpose. Which are :

The first purpose is to study the tourism element of Bang-Luang market by analyzing the interview information which found that the most tourists will travel by their own cars and get the tourist information from friends, television , drama including other factors such as river basin way of life, tradition, art and culture.

The second purposes is to study the tourists, behavior when travelling at Bang-Luang market by tourists questionnaires. The result was the tourists were at the age of 21-30. They were bachelor's degree graduation with at least 5,000 baht a month salary. Most of them live in Nakhonpathom Province and travel in a group of 4-6 friends at a time on the half day of Saturday and Sunday. However, the problems are hot weather, lack of clear direction signs.

The third purpose is to find the way to develop Bang-Luang market to become sustainable tourism by staging brainstorming. Following guidelines : 1. To build the unity conscious mind in community 2. To increase the tourist service. 3. To create the unique and identity of Bang-Luang market. 4. To arrange the training for career. 5. To create more direction signs. 6. To preserve the original tradition and culture. 7. To ban every car coming in Bang-Luang market. 8. To promote more products food and beverage. 9. To establish homestay. 10. To encourage selling products and food on the raft along the river.

From the research, the suggestion are 1) For community, they have to be serious continuously in administrative management including discover the tourism potential for produce and create agricultural knowledge. They should create value added in the local tourism products by using the local material and then promote the different tourism image and public relations including to provide public relations service such as a young tourist guides and public relations center. 2) For the government, They should promote public relations and support the budget for building tourism network. 3) For private sector; 3.1. To create the river basin tourism as another choice for tourism. 3.2. To encourage cooperation in the community for selling section and promote the community image to public.

Keyword: development , tourism , to become sustainable river basin

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่น่าสนใจมากมาย เหมาะสำหรับการทำอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็จะมีลักษณะภูมิประเทศ ขนบธรรมเนียม ประเพณี แตกต่างกันไป เช่นทางภาคเหนือ ลักษณะภูมิประเทศจะประกอบไปด้วยภูเขาสูง แหล่งท่องเที่ยวก็จะเป็นภูเขาและคดอยมากมาย อากาศค่อนข้างเย็นสบาย วิถีชีวิตของคนในชนบทยังไม่เปลี่ยนแปลงจากอดีตมากนัก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี

แหล่งท่องเที่ยวแตกต่างออกไป จะมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีลักษณะเฉพาะเช่น การไหลเรือไฟ จังหวัดหนองคาย การแห่บั้งไฟจังหวัดยโสธร ภาคใต้ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นทะเลภูเขาและเกาะที่สวยงาม ภาคกลางการท่องเที่ยวจะเน้นในเรื่องของสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรืองที่มีมาตั้งแต่ในอดีต วิถีชีวิตของคนภาคกลางก็จะมีรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ ทำให้การท่องเที่ยวแบบใหม่เกิดขึ้น โดยชาวบ้านเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวเข้าพักอาศัยและใช้ชีวิตร่วมกันตามแนววิถีชาวบ้าน เรียกว่าโฮมสเตย์ และท่องเที่ยวทางน้ำโดยเรือสำราญ ล่องแพ ล่องแก่ง มีตลาดน้ำในแต่ละพื้นที่โดยนำสินค้าในท้องถิ่นมาจำหน่ายและมีอาหารอร่อยที่น่าสนใจ ส่วนในพื้นที่อื่นปัจจุบัน ภูมิภาคต่างๆก็พยายามจะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวกันมากขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะทางรัฐบาลได้ให้การสนับสนุน เพราะการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศ

จังหวัดนครปฐมมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง อาทิเช่น วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารซึ่งมีพระร่วงโรจนฤทธิ์ ประดิษฐานที่หน้าองค์พระปฐมเจดีย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระราชวังสนามจันทร์ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่น่าสนใจเช่น ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำท่าปูด ตลาดน้ำลำพญา และตลาดบางหลวง หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ได้รับการเรียกขานอีกนัยหนึ่งว่า บ้านเก่าเล่าเต็งไม้ ตลาดบางหลวงเป็นชุมชนเก่าที่มีอายุมากกว่าร้อยปี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน บรรพบุรุษเป็นชาวจีนที่อพยพมาจากสัวเถา มณฑลกลวงตุง ประเทศจีน มาตั้งถิ่นฐานที่บางหลวงชุมชนแห่งนี้ตั้งขึ้น พ.ศ. 2446 เป็นเรือนห้องแถวไม้ สถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 ชั้นล่างใช้สำหรับค้าขาย ด้านบนหรือชั้นสองชาวจีนเรียกว่า “เหล่าเต็ง” มีไว้สำหรับอยู่อาศัย (เอกสารการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลาดบางหลวงร.ศ. 122 . นครปฐม : เทศบาลตำบลบางหลวง : หน้า 4) [1]

นอกจากนี้ ชุมชนบางหลวงยังมีงานด้านสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของผู้คน ภายใต้บรรยากาศของธรรมชาติที่ยังคงสภาพสมบูรณ์มากที่สุดในลุ่ม

น้ำท่าจีนตอนบน เป็นตลาดเก่าที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน มีสถานที่สำคัญเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น เรือนห้องแถวไม้สองชั้น หันหน้าเข้าหากัน ศาลเจ้าแม่ทับทิม โรงเจบัวนงตั้ง ร้านถ่ายรูปโบราณ ร้านทำฟันโบราณ ร้านขายจีนโบราณ วิกหนังโบราณ บ้านเก่าเล่าเรื่อง วัดบางหลวง แพร่มน้ำ รวมถึงการท่องเที่ยวชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตของผู้คนริมแม่น้ำท่าจีน และ การทำเกษตรพื้นบ้านริมฝั่งแม่น้ำ

จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่านักท่องเที่ยวใช้เวลาน้อยในการมาเที่ยวตลาดบางหลวง เพราะสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวมีจำกัด อาหารชนิดเดียวกันมีซ้ำกันหลายร้าน สินค้าบางอย่างไม่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว และราคาแพงเกินไป มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับลูกค้าน้อย และป้ายบอกทางไม่ชัดเจน คนในชุมชนที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวนน้อย เนื่องจากไปศึกษาต่อและทำงานที่อื่นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาตลาดบางหลวง ปัจจุบันการท่องเที่ยวตลาดบางหลวงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งนี้เป็นผลมาจากรายการโทรทัศน์ได้ไปถ่ายทำภาพยนตร์หลายเรื่อง เมื่อเริ่มมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้หน่วยงานต่างๆหันมาสนใจที่จะพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง ทางคณะผู้วิจัยจึงได้ช่วยทำการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน[1]

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัย การพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมนั้น มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และ มาเรียม นิลพันธ์ (2551:บทคัดย่อ) การศึกษาและพัฒนาศักยภาพชุมชนตลาดบางหลวง งานวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาศักยภาพชุมชนตลาดบางหลวงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของชุมชนและแนวทางในการพัฒนาชุมชนตลาดบางหลวง 2) ศึกษากระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตลาดบางหลวง 3) ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการเสริมสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ขอบเขตด้านพื้นที่ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้

พื้นที่ที่ครอบคลุมตามมิติทางสังคมและวัฒนธรรม เครื่องมือ และวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสังเกต สัมภาษณ์ สันทนาการ การศึกษาจากเอกสารและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ **ชุมชน** ผลการวิจัยพบว่า

บริบทของชุมชนเป็นลักษณะ **ชุมชน** เก่าแก่นานับร้อยปี ตั้งชุมชนติดริมแม่น้ำท่าจีน เดิมการเดินทางอาศัยทางเรือเป็นหลัก คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนและจีนอพยพประกอบอาชีพค้าขาย

กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแบบไม่เป็นทางการ เป็นธรรมชาติบนความสัมพันธ์แบบเครือญาติและคนรู้จัก

แนวทางในการเสริมสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสถานศึกษาการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของเทศบาล เนื้อหาการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจีนและส่งเสริมให้คนนอกชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์[2]

พระมหาสุศักดิ์ ปญฺญาวชิโร (2551:บทคัดย่อ) เล่าเรื่องบางหลวงจากภาพ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาพ 1. ภูมิทัศน์ของชาวชุมชนบางหลวงในอดีตและในปัจจุบัน 2. อาชีพ 3. อาหารคาว 4. สถานที่สำคัญ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึง 5. กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่มีเฉพาะในท้องถิ่นของชาวชุมชนตลาดบางหลวง โดยสะท้อนผ่านการเล่าเรื่องราวจากภาพถ่าย จากผลการศึกษาพบว่า ทางด้านภูมิทัศน์ของชาวบางหลวงในอดีตนั้นปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ในอดีตนั้นการสร้างบ้านเรือนสร้างตลาดได้สร้างติดริมน้ำเป็นหลักเนื่องจากสะดวกแก่การสัญจรไปมาและสะดวกต่อค้าขายขนส่งสินค้า แต่เมื่อถนนตัดผ่านท้ายตลาด ทางด้านหัวตลาดที่ติดริมน้ำที่เคยเจริญรุ่งเรืองก็เกิดชบเซาลงผู้คนหันมาใช้การคมนาคมทางบกมากขึ้น ทางด้านอาชีพของชุมชนชาวบางหลวงถือว่ามีความหลากหลายทางด้านอาหารคาวหวานของชุมชนบางหลวงมีอาหารคาวหวานที่ขึ้นชื่อหลายชนิด เป็นที่ถูกปากของผู้คนในชุมชนทั้งใกล้และไกล เช่น เป็ดพะโล้ หมูสะเต๊ะ ขนมข้าวเกรียบปากหม้อ หรือขนมขมุนเปียซึ่งมีสูตรเฉพาะที่มีรสชาติไม่เหมือนในที่อื่น ส่วนด้านสถานที่ที่สำคัญๆ ก็มีทั้งบ้าน วัด โรงเรียน

สถานที่ตั้งเทศบาลตำบล นอกจากนั้นยังมีสถานที่ที่มีเฉพาะในชุมชนบางหลวงเท่านั้นก็คือ โรงเรียนสอนภาษาจีนเจี้ยนหัวศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าบัวนอกดิ่ง สำหรับสถานที่ที่หาชมได้ยากซึ่งอาจจะจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ก็เช่น ทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนชาวบางหลวงนั้นเป็นวัฒนธรรมแบบไทยจีนผสมผสานกันอย่างมีเอกลักษณ์และลงตัว ด้วยเป็นเพราะมีหลักศรัทธาความเชื่อพื้นฐานคือพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน[3]

จริยาภรณ์ รุจิโมระ (2551:บทคัดย่อ) มรดกตกทอดที่บางหลวง งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาใน 3 ประเด็น คือ 1) สาเหตุการอพยพของคนจีนโพ้นทะเลมาทำหากินที่บางหลวง 2) การประกอบอาชีพของคนจีนโพ้นทะเลที่บางหลวง 3) รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดอาชีพบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น โดยศึกษาข้อมูลจากครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเล ตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษจนกระทั่งปัจจุบันระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 100 ปี จำนวน 8 ครอบครัว เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต และการสัมภาษณ์ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า

คนจีนโพ้นทะเลอพยพมาทำหากินที่บางหลวง อันเนื่องมาจากข้อมูลที่ 2 ด้านใหญ่ๆ ได้แก่ ด้านสังคมการดำรงชีวิต และด้านการเมือง [4]

3. ขั้นตอนและเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จึงใช้เครื่องมือวิจัยดังนี้

1) การสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยต้องไปตลาดบางหลวงในฐานะนักท่องเที่ยวเพื่อเก็บข้อมูลจากพื้นที่โดยตรง สังเกตสิ่งที่พบเห็นในทุกเรื่อง เช่น การเดินทาง ป้ายบอกทาง ความสะดวกในการเดินทาง สังเกตผู้คนในพื้นที่ บรรยากาศ สาธารณสุข ความสะอาด อาหาร สินค้าต่างๆ กิจกรรมการท่องเที่ยว

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (In-Depth Interview) เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการหมู่บ้าน ผู้ประกอบการ คนในชุมชน จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดย

รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุงและการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

3) แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตลาดบางหลวง เรื่อง การพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน จำนวน 400 ชุด ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแบ่งโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และที่อยู่ปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดบางหลวง

4) การจัดเวทีระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนอภิปรายของปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการหมู่บ้าน ผู้ประกอบการคนในชุมชน เทศบาลตำบลบางหลวง เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งเพศชาย และเพศหญิง ทั้งหมด 400 คน โดยเพศชายมีจำนวนมากที่สุด 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 อายุ ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 153 คน ร้อยละ 38.5 มีสถานภาพโสดจำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 เป็นวัยกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51 ในเรื่องอาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษาจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,001 บาท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8

ด้านพฤติกรรมในการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดบางหลวง สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการมาเที่ยวตลาดบางหลวง รองลงมาเป็นแพริมน้ำ บ้านเก่าเล่าเรื่อง การเลือกซื้อสินค้าส่วนใหญ่ซื้อกาแฟโบราณ รองลงมาเป็นหมูสะเต๊ะ จะเห็นว่านักท่องเที่ยวมีการเดินทางมาด้วยตนเองและเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ โดยรถยนต์ส่วนตัว เรื่องการตัดสินใจมาท่องเที่ยวจะตัดสินใจด้วยตนเอง มีผู้ร่วมเดินทาง 4-6 คน ซึ่งส่วนใหญ่มาเป็นครั้งแรก ในช่วงวันเสาร์ – อาทิตย์ และใช้เวลาครึ่งวันโดยเฉลี่ยในการท่องเที่ยว จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างจะ

ได้รับข้อมูลจากเพื่อนหรือการบอกต่อ และเลือกท่องเที่ยวตลาดบางหลวงเนื่องจากมีความสนใจวิถีชีวิตลุ่มน้ำ รวมถึงความหลากหลายของสินค้าท้องถิ่น ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจคือ การให้อาหารปลาที่แพริมน้ำ ซึ่งการใช้จ่ายทั้งหมดโดยเฉลี่ยในการท่องเที่ยวต่ำกว่า 500 บาท สิ่งที่ เป็นปัญหาในการเดินทางคือทางด้านสภาพอากาศที่ร้อนมาก และควรพัฒนาปรับปรุงด้านป้ายบอกทาง ซึ่งมีน้อยเกินไป และไม่เด่นชัด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาเที่ยวตลาดบางหลวงอีก เหตุผลเนื่องจากมีประวัติศาสตร์ ประเพณี/วัฒนธรรม จึงมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ความมีชีวิตชีวลุ่มน้ำที่แสดงความเป็นอยู่ของชาวบ้านริมแม่น้ำ มีสินค้าให้เลือกซื้อหลากหลาย มีความปลอดภัยของสถานที่ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ราคาอาหารไม่แพงมาก ส่วนจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพื่อการพักผ่อน และเพื่อหาความรู้ ประสบการณ์ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวและอรรถศาสตร์ในการต้อนรับของคนในชุมชนบางหลวง ซึ่งมีจิตสำนึกที่ดี ช่วยรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เดิมตลาดบางหลวงเป็นตลาดเก่าอายุประมาณ 100 ปี อยู่ริมแม่น้ำท่าจีน เริ่มใช้ชื่อตลาดบางหลวงเมื่อ ร.ศ. 122 ตรงกับ พ.ศ. 2446 คนในชุมชนจะไม่มีการซื้อขายสินค้า แต่จะใช้การแลกเปลี่ยนสินค้า สินค้าที่ขายจะเป็นพืชไร่ พืชสวนและมีการประมง ที่นี้เป็นท่าเรือใหญ่ ประชาชนต้องสัญจรทางเรือ คนไทยเชื้อสายจีนเริ่มมีการค้าขายกันมากขึ้น ทำให้ตลาดบางหลวงนี้มีความเจริญ มีสถานบริการเกิดขึ้นเช่น โรงภาพยนตร์ ร้านทำฟัน โบราณ โรงฟืน การค้าประเวณี เหล่านั้นเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญ สาเหตุที่ตลาดยังคงอยู่ได้ ชาวบ้านได้ช่วยกันระดมทุนเพื่อซื้อโฉนดที่ดินของตลาดบางหลวงกลับคืนมาจากนายทุนเมื่อ 20 ปีก่อน แล้วนำมาบริหารจัดการ ในนามบริษัท สหบางหลวงสามัคคี จำกัด ทุกคนเป็นหุ้นส่วนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสามารถอยู่อาศัยได้แต่ไม่สามารถแยกเป็นโฉนดคนใดคนหนึ่ง จึงทำให้คนที่อื่นไม่สามารถเข้ามาอยู่ได้ ปัจจุบันการบริหารจัดการตลาดบางหลวง ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหาร 9 คน เมื่อมีถนนตัดผ่านทำให้การคมนาคมสะดวก ผู้คนที่เริ่มย้ายออกไปอาศัยอยู่ใกล้กับถนน ทำให้ตลาดบางหลวงเริ่มซบเซา

สิ่งที่ทำให้ตลาดบางหลวงกลับมาเจริญอีกครั้ง คือ การใช้สถานที่ตลาดบางหลวงในการถ่ายทอดละครโทรทัศน์หลายเรื่อง ทำให้คนอยากรู้จักสถานที่และเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น

การเดินทางมาตลาดบางหลวงมีหลายเส้นทาง ถ้ามาจากกรุงเทพฯก็จะได้ 2-3 เส้นทาง

1. จากพุทธมณฑล ผ่านสาละยมาตัดที่นพวงศ์
2. จากบางบัวทองแยกถนนพวงศ์
3. จากมาลัยแมน ไปยังกำแพงแสน

ชาวตลาดบางหลวงเป็นคนไทย เชื้อสายจีน อาศัยอยู่ประมาณ 50 % การค้าขายสมัยก่อนใช้การเดินทางน้ำเป็นหลัก คนในชุมชนส่วนใหญ่ในแถบนี้ทำอาชีพเกษตรกรรม

รายได้ที่นำมาบริหารจัดการตลาดบางหลวงเก็บจากแม่ค้า และขายอาหารเลี้ยงปลาที่แฟรมน้ำ

ผลวิจัยจากการจัดเวทีระดมความคิดเห็นทำให้ได้แนวทางการพัฒนาตลาดบางหลวง ดังนี้ เป็นการสร้างจิตสำนึกเรื่องความสามัคคีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดบางหลวง บริการนักท่องเที่ยว สร้างจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ จัดให้มีการฝึกอบรมการสร้างอาชีพ โดยมีการสำรวจความต้องการของคนในชุมชน และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดทำป้ายบอกทางไปตลาดบางหลวง รมรงค์ให้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม บริหารจัดการเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งกีดขวางการจราจร จัดให้มีการขายสินค้า และอาหารให้เพิ่มมากขึ้น เพิ่มที่พักโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

5. บทสรุปและงานวิจัยที่จะทำต่อไป

ปัญหาที่พบในการทำวิจัย นักท่องเที่ยวใช้เวลาน้อยในการมาเที่ยวตลาดบางหลวง เพราะสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวมีจำกัด อาหารชนิดเดียวกันมีซ้ำกันหลายร้าน สินค้าบางอย่างไม่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว และ ราคาแพงเกินไป คนในชุมชนที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวนน้อย เนื่องจากไปศึกษาต่อและทำงานที่อื่นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาตลาดบางหลวง

สรุปผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเที่ยวตลาดน้ำบางหลวง เพราะ สนใจวิถีชีวิตลุ่มน้ำ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม นักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21 - 30 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัด นครปฐม นิยมมาเที่ยวในวันเสาร์และอาทิตย์

การพัฒนาตลาดบางหลวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน โดย สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนเกิดความสามัคคี และรักบ้านเกิด บริการนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ สร้างจุดเด่น และเอกลักษณ์ มีการฝึกอบรมการสร้างอาชีพ มีป้ายบอกทางรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม บริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้มีการขายสินค้าอาหารเพิ่มขึ้น จัดให้มีที่พักโฮมสเตย์เพิ่มเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น ตลาดน้ำลำพญา วัดไร่โรงวัว
2. การวิจัยผลกระทบการท่องเที่ยวชุมชนต่อเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] เอกสารการประชุมสัมมนาการท่องเที่ยวตลาดบางหลวงรศ. 122 . นครปฐม : เทศบาลตำบลบางหลวง , 2552 หน้า 4-9
- [2] ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และ มาเรียม นิลพันธ์ บทคัดย่องานวิชาการศึกษาและพัฒนาศักยภาพชุมชนตลาดบางหลวง . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2551 หน้า 103-110
- [3] พระมหาสุรศักดิ์ ปญญาธิโร บทคัดย่องานวิจัย เล่าเรื่องบางหลวงจากภาพ . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2551 หน้า 111- 118
- [4] จริยาภรณ์ รุจิโมระ บทคัดย่องานวิจัย มรดกตกทอดที่บางหลวง .กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร,2551 หน้า125 - 132